

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

25. TÝDEN (15.6.2026)

Kamil Holý a Kateřina Kovaříková

Národní centrum zemědělského
a potravinářského výzkumu

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách CARC: www.carc.cz. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Na polovinu června je výskyt škůdců podprůměrný a odpovídá velmi nízké početnosti hmyzu v krajině. Dřepčící téměř vymizeli, naopak nejmladší listy jsou poškozeny blýskáčky, kterých je na některých polích nadprůměrné množství. Krytonosců, zápředníčků i mšic je zatím málo, zda se plošně přemnoží, nelze odhadnout. Pokračuje přelet molic i třásněnek. V některých porostech brambor zůstává hodně mandelínek. Nadprůměrný je výskyt zrnokazů na hrachu - vajíčka + líhnutí larviček. V cukrové kukuřici může klást zavíječ kukuřičný.

V letošním roce se opět škůdci nechovají podle dlouhodobého normálu, až na několik druhů je zatím výskyt podprůměrný, opět jsou velké rozdíly mezi oblastmi i pozemky na jednom katastru - monitorovat všechna pole alespoň 1x týdně.

Brukvovitá zelenina - pokračuje hromadná migrace molic, mšice se objevují, ale ne v takovém rozsahu jako minulý týden. Dřepčící ani housenky téměř nejsou, naopak je hodně blýskáčků, kteří ožirají nejmladší listy. Krytonosců je zatím málo. Třásněnky se objevují, v náchylných odrůdách zelí mohou vytvářet nádorky na listech.

Ostatní zelenina - mandelinka bramborová není negativně ovlivněna suchem, početnost zůstává vysoká, pokračuje kladení, může znovu napadnout ošetřené porosty. Vysokou početnost má i zrnokaz hrachový, dospělci i vajíčka jsou v místech, kde v předchozích letech byl jen v nízkých počtech. Líhnou se larvičky, ošetřit co nejdříve. Může škodit i kyjatka hrachová, do feromonových lapáků se chytají dospělci obaleče hrachového. Nadprůměrnou početnost má vrtule celerová, v některých porostech celeru je nejvíce min za dobu sledování, ale pokud se nesklízí listy, je škodlivost zanedbatelná. Na cibuli dospělci i nymfy třásněnek, početnost místy vysoká. Létá zavíječ kukuřičný, monitorovat dospělé a snůšky vajíček v (cukrové) kukuřici. V některých porostech mohou škodit mšice.

Rizikovi: mandelinky, krytonosci, dřepčící, mšice, zápředníčci, třásněnky, housenky, znokazi, blýskáčci aj.

Molice vlašovičnicková

- pokračuje hromadný přelet, v některých porostech počet dospělců i vajíček vysoký.

Monitoring - dospělci na spodní straně listů, světlá vajíčka kladena většinou na bíle poprášené části listů.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Ošetření proti dospělcům před vykladením vajíček - kontaktní přípravky + olej a ošetřit co největší plochu spodní části listů. Účinnější přípravky šetřit na další vlnu spolu s nymfami. **Lapací rostliny** - sklizené plochy nechat co nejdéle na pozemku - část molice naklade na rostliny, které se před líhnutím nových dospělců zapraví.

Zápředníček polní

- na sledovaných plochách zůstává početnost housenek i dospělců podprůměrná, v jiných lokalitách již mohou škodit.

Monitoring - dospělci ve feromonových lapácích nebo vizuálně na rostlinách. Zeleně zbarvené housenky na spodní straně listů.

Ochrana - sítě znemožní kladení. Ošetření proti nejmladším housenkám před objevením škod.

Mšice

- přelet mšic pokračuje, ale oproti minulému týdnu početnost nižší, má se oteplit, přilet i množení se mohou urychlit - sledovat porosty.

Monitoring - dospělci s křídly i bez a nymfy jsou většinou ukryty na spodní straně listů nebo v srdéčkách. Zeleně zbarvené druhy nemusí být na první pohled vidět - rozhrnout listy v srdéčku.

Ochrana - při nízkém počtu mšic a vysokém výskytu predátorů (slunéčka, pestřenky, páteříčci aj.) funguje přirozená regulace. Při

rozmístění kolonií postřík - hodně užitečných organismů = volit selektivní aficidy (oleje apod.). V plodinách, kde mšice přenášejí virózy, se ošetřuje při prvním výskytu mšic.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- na sledovaných lokalitách početnost velmi nízká, brzy se budou líhnout dospělci nové generace - může znovu začít naletovat.

Monitoring - dospělci na vrchní i spodní straně listů, v chladu a větru se ukrývají v půdě - sledovat i míru poškození listů.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Nezakryté porosty ošetřit proti dospělcům.

Krytonosci

- v porostech zatím v nižších počtech, než by odpovídalo napadení řepky - hlavní vlna líhnutí může teprve přijít.

Monitoring - dospělci se zjišťují žlutými miskami nebo prohlídkou/oklepem rostlin, jsou často na spodní straně listů nebo ukryti mezi mladými listy. V listech jsou vykousané jamky.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Nezakryté porosty ošetřit proti dospělcům.

Třásněnky

- v cibuli dospělci i nymfy, přilet bude pokračovat. Dospělci naletují i na brukvovitou zeleninu.

Monitoring - jsou většinou ukryté mezi listy u báze. Posátá místa jsou světlá, stříbrná, někdy s kupičkami tmavého trusu.

Ochrana - u cibule škody zatím nevýznamné, třásněnky se daří redukovat na výskyt v paždí listů, kde nejsou posáté listy vidět.

Brukvovitá zelenina - škodlivé výskyty bývají většinou jen v hlávkách zelí, na ostatních plodinách je regulují postřiky proti jiným škůdcům.

Mandelinka bramborová

- většina porostů v nížinách ošetřená, přilet dospělců a kladení pokračuje.

Monitoring - dospělci i larvy, požerky na listech. Oranžová vajíčka na spodní straně listů.

Ochrana - při dalším ošetření použít jinou skupina účinných látek! 1. spinosad, 2. diamidy (cyantraniliprol +

chlorantraniliprol), 3. acetamiprid - na citlivou populaci.

Novinka Zrnokaz hrachový

- v letošním roce je nadprůměrná početnost, na luscích hodně vajíček, některé larvičky již vylíhly.

Monitoring - dospělci na rostlinách, mezi listy apod., zjišťují se smýkáním rostlin. Oranžová vajíčka na luscích, jednotlivě, z obou stran. Larvy uvnitř hrášků.

Ochrana - ošetření proti dospělcům a vajíčkům před líhnutím. Larvy se vžírají do hrášků, kam se insekticidy nedostanou.

Užitečné organismy

- početnost tento týden nízká, nejčastější jsou slunéčka, ostatních užitečných organismů málo nebo žádné.

Pokračuje přelet molic z řepok na zeleninu a kladení vajíček

V hlávkách zelí nahradili dřepčíky blýskáčci - poškození není tak závažné

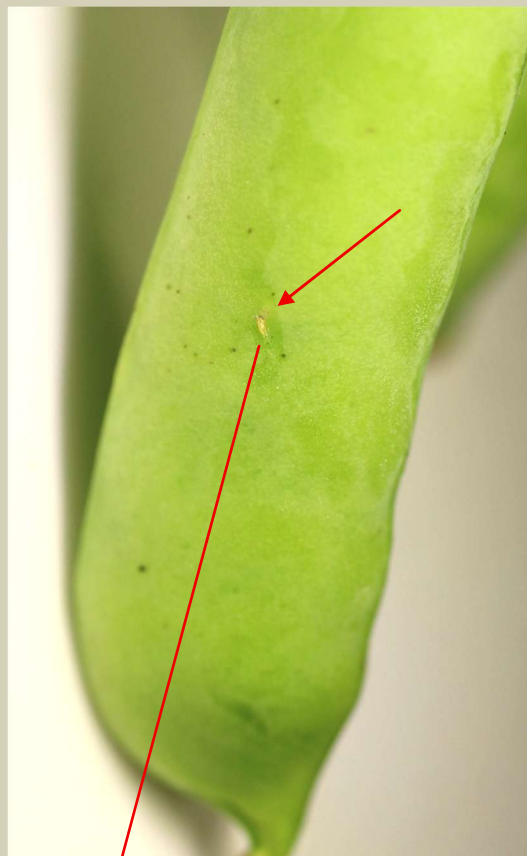
Nových mšic zatím málo

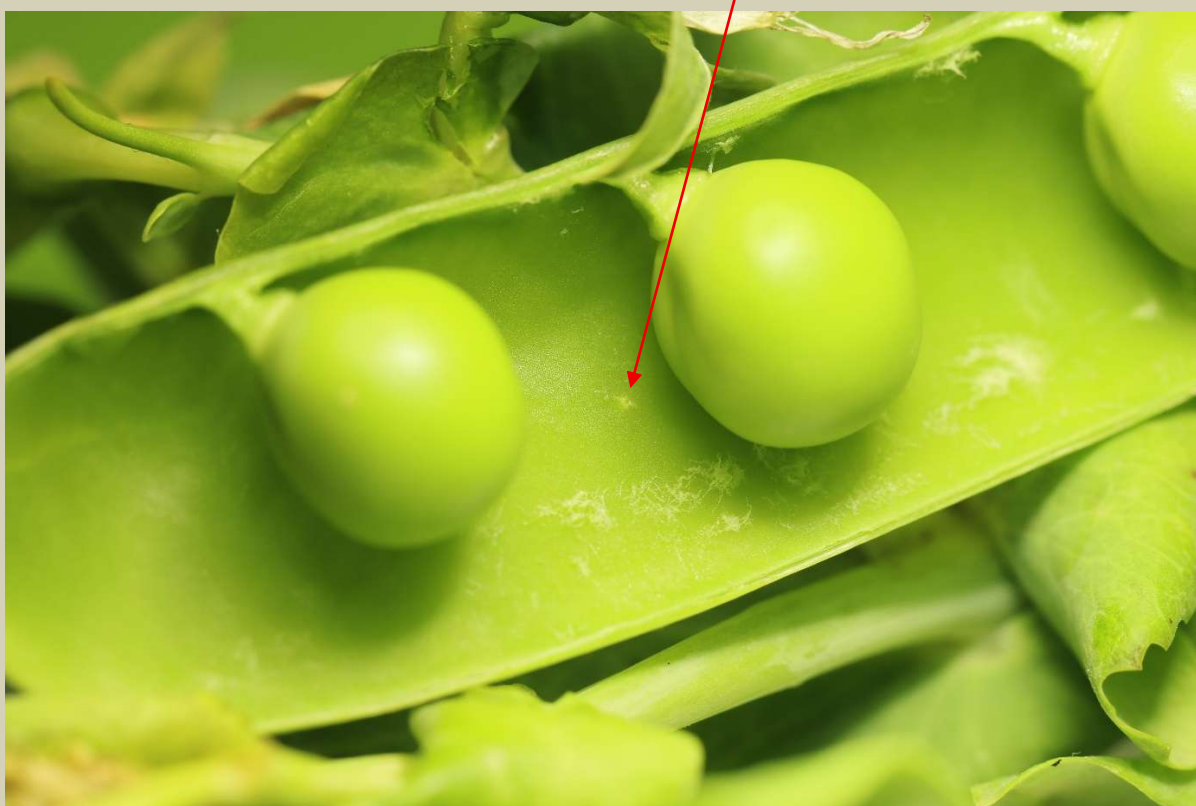
Některé porosty cibule jsou polehlé

Přežívání mandelínek na nejmladších listech nemusí znamenat neúčinnost přípravku - mohly narůst až po postřiku a neobsahují účinnou látku

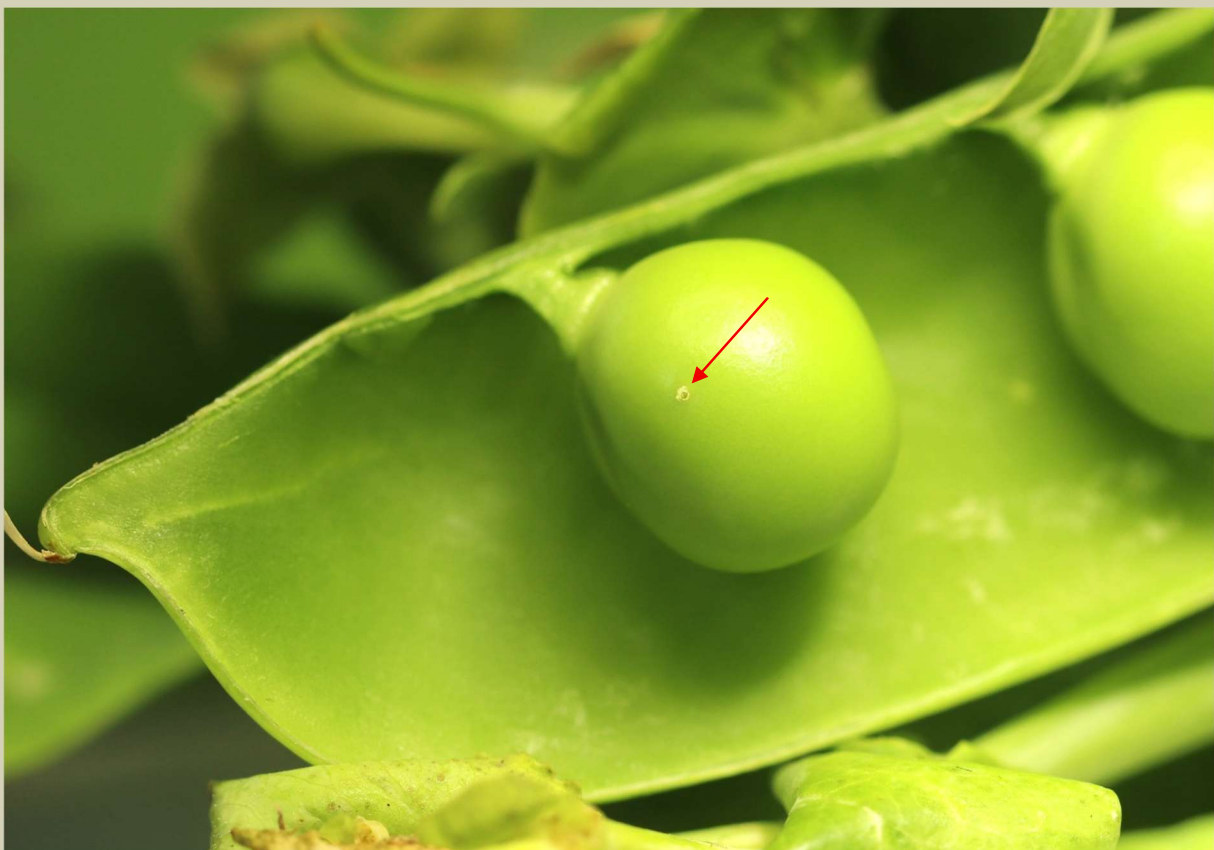
Vajíčka zrnokaze na luscích hrachu. Vpravo prázdné vajíčko - larva se prokousala do lusku - světlá skvrnka nad vajíčkem = vyžraná chodbička

Zda je vajíčko vylíhlé, se pozná lépe z vnitřní strany - ve stěně lusku je dírka

Larvička krátce po vylíhnutí uvnitř lusku

Dírka po zavrtání larvičky do hrášku

Obaleč hrachový ve feromonovém lapáku

Na polním dnu Naše pole v Nabočanech byla ukázka strojů precizního zemědělství, které se dají využít k omezení množství aplikovaných pesticidů. Otázkou zůstává jejich ekonomická návratnost při současných výkupních cenách. Počet výrobců vzrůstá, cena by mohla klesat.

Nahloučení trysek na rozteč 4 cm umožní cílenou aplikaci na jednotlivé rostliny plevelů a pásový postřik malých rostlin insekticidy a fungicidy. Po zapojení porostu s minimem volné půdy se bodová aplikace vyplatí jen pro herbicidy, většinu škůdců i chorob je potřeba ošetřit plošně.

Technologickou zaostalost a neprogresivnost EU demonstrovala ukázka použití dronu k aplikaci pesticidů. Drony umožní provést postřik ve vhodném termínu i při rozbahněné půdě, kdy se do porostu klasický postřikovač nedostane, současně nedochází k utužení půdy a vrtule vytvářejí podobný efekt jako postřikovače s podporou vzduchu - zvýší se plocha ošetření spodní strany listů.

Herbicidní ošetření drony by bylo ideální na kola pcháčů (šipky ukazují jen na některé) a jiných plevelů, které jsou dobře viditelné v obilí i zelenině. V porovnání s postřikovači s vypínáním sekcí je vyšší produktivita (nemusí se projet všechny kolejáky) a ušetří se jeden pojezd (snížení utužení půdy).

Shluky světle zelených rostlin pcháče při kolmém pohledu